



Kristiansund kommune



Oppvekst

Forebyggende plan for barn og unge i Kristiansund
kommune – «Vi skal være der barna er»





Forebyggende plan for barn og unge i Kristiansund kommune – «Vi skal være der barna er»

“Barn og unge som skaper og lever meningsfylte liv”

er hovedmålet i Oppvekstplan for Kristiansund, som igjen er grunnlaget for Forebyggende plan for barn og unge og omstillingen “Vi skal være der barna er”.

Kristiansund kommune står nå i en større omstilling, i tilknytning til endringer i demografi, kommuneøkonomi og oppvekstreformen. Vårt mål er sterkere fellesskap, å styrke laget rundt barna, økt fokus på forebygging, tidlig og samtidig innsats.

Vi vil utvikle den kompetente førstelinja ved å sikre og flytte kompetanse og kapasitet til «der barna er». I omstillingen flytter vi fokuset fra fragmenterte organisasjonsstrukturer til barn- og unge som er målgruppen for dannelse, utdanning og en god oppvekst.

Da må vi i neste omgang stille spørsmål om kompetansen vår, og måtene vi jobber kan skape mer effekt.

Denne strategien er vedtatt i oppvekstplanen og i handlingsprogrammet 2024- 2028 og vil være retningen for oppvekstsektoren og samarbeidende sektorer i Kristiansund kommune, og for regionale og statlige aktører.



Innholdsfortegnelse

Innledning	5
Kapittel 1: Bakgrunn for planen.....	6
1.1 Nøkkeltall for barnehage og skole	7
Kapittel 2: «Vi skal være der barna er»	8
2.1 Prosess	8
2.2 Organisasjonsprinsipp og ledelse	9
2.3 Begrep i veikartet til «Vi skal være der barna er»	10
2.3.1 Huset – grunntjenestene i oppvekst	10
2.3.2 Klyngene – et geografisk områdeperspektiv	11
2.3.3 IKS – Innsatsteam i komplekse saker	11
2.3.4 Nærmiljøarenaen	13
2.3.5 Foreldreveiledning/foreldrestøttende tiltak	13
2.3.6 Begrepsavklaring.....	14
2.4 Høste effekter 2025 - 2035	16
Kapittel 3: Tiltak og handlingsplan	16
3.1 Tiltaksliste	17
Mål 1: Vi samarbeider tverrfaglig og flerfaglig, og har barn og unges livsmestring i sentrum.....	17
Mål 2: Alle barn og unge opplever at de er inkludert og del av et fellesskap, som gjør at de får muligheten til å leve et meningsfullt liv	20
Mål 3: Vi har trygge, myndiggjorte, kompetente og faglig oppdaterte medarbeidere	21
Mål 4: Alle barn og unge opplever mestring på sitt nivå og har muligheter for kreativ utforsking både i lek og i læring	23
Mål 5: Vi er i stand til å iverksette tiltak tidlig	24
Mål 6: Vi har en kunnskapsbasert gjennomgang av det vi driver med, har en kritisk vurdering, og slutter med det som ikke virker	25
Kapittel 4: Kunnskapsgrunnlag	25
4.1 Nasjonale, regionale og lokale føringer.....	25
4.1.1 Internasjonalt nivå	25
4.1.2 Nasjonalt nivå.....	26
4.1.3 Regionalt nivå	27
4.1.4 Lokalt nivå	28



4.2 Hva er forebygging?	28
4.2.1 Universell, selektert og indikert forebygging.....	28
4.2.2 Risiko- og beskyttelsesfaktorer.....	30

Innledning

Forebyggende plan og omstillingsarbeidet skal styrke fellesskapene i barn- og unges oppvekst og slik bedre den sosiale bærekraften fra svangerskap, via småbarnsavdelinger, klasserom, familier og lokalsamfunn. Vi vil med dette arbeidet også styrke ansatte som jobber til daglig med barn- og unge. Med mer kompetanse og kapasitet i «Huset», styrker vi laget rundt barna og nærheten for ansatte til tverrfaglig kompetanse og støtte.

Planen er forankret i ny barnevernlov § 15-1, bystyrets vedtak om omstilling « Vi skal være der barna er» i sak xxx, og kommunens planstrategi 2024-2027. Planen har et tyngdepunkt i universelle tjenester for alle barn- og unge, og ut av dette jobbes det med både selektert og indikert nivå med barn- og unge som har større hjelpebehov. Slik sett har denne planen et breiere perspektiv enn kravet i barnevernsloven § 15-1

Kristiansund kommune har gode tjenester for barn- og unge, og det er et stort spekter av aktiviteter i frivillig sektor som inviterer til deltakelse og opplevelser. Undersøkelser som Ungdata, kvalitetsmelding for grunnskolen, folkehelseundersøkelser og kunnskapsgrunnlag fra kommunal og statlig rapportering viser at de aller fleste har en god oppvekst i Kristiansund og på Nordmøre. Likevel ser vi økende utfordringer hos barn- unge og flere familier med store hjelpebehov. Vi ser en økt digitalisering og utstrakt bruk av sosiale medier i stadig yngre aldersgrupper, sosiale forskjeller, økt utrygghet og skolefravær. Dette er tendenser som vi også ser i fylket og på nasjonalt nivå.

Forankret i barnevernlovens § 15-1, skal vi beskrive hva som er målet for arbeidet med å forebygge omsorgssvikt og utvikling av atferdsproblemer. Videre skal planen si noe om hvordan arbeidet skal organiseres, og fordeles mellom ulike tjenester i kommunen, og hvordan tjenestene skal samarbeide.

Det finnes kjente risikofaktorer for omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker. Det finnes også beskyttelsesfaktorer som bidrar til å dempe risikoen. Gjennom tiltakene i denne planen tar kommunen sikte på å redusere risikofaktorene og øke forekomsten av beskyttelsesfaktorer på tre ulike nivå av forebygging:

1. Universell forebygging – innsats rettet mot hele befolkningsgrupper, for eksempel alle barn og unge, uten at en har identifisert individer eller grupper med forhøyet risiko.
2. Selektiv forebygging – tiltak rettet mot grupper med kjent og/eller forhøyet risiko for å utvikle problemer.
3. Indikert forebygging – tiltak rettet mot individer med høy risiko eller klare tegn på utfordringer.

For å lykkes med et helhetlig forebyggende arbeid for barn og unge er vi avhengig av virkningsfulle tiltak på alle tre nivåer. Denne planen beskriver ikke alle tjenester i oppvekstsektoren, kultur, helse eller frivillig sektor. Vi peker på hvordan vi skal bli mer samordnet og bedre.

I denne planen er det 6 mål som med tilhørende tiltak vil medføre en samordning av tjenester og en dreining mot mer forebyggende arbeid og tidlig innsats. Disse målene er hentet fra «Oppvekstplan for Kristiansund 2019-2027».

«Forebyggende plan for barn og unge i Kristiansund» bygger på kunnskapsbaserte metoder og tiltak, og på arbeidet i «Vi skal være der barna er». På denne måten er forebyggende plan en viktig del av arbeidet med å innfri kravene i oppvekstreformen. Planen inneholder både konkrete tiltak og retningsgivende tiltak som krever videre arbeid og utvikling.

En oppsummering av arbeidet i «Vi skal være der barna er» kommer i kapittel 2, Planens handlingsdel med mål og tiltak presenteres i kapittel 3 mens begrepsavklaringer og kunnskapsgrunnlaget for planen er beskrevet i kapittel 4.

Kapittel 1: Bakgrunn for planen

“Barn og unge som skaper og lever meningsfylte liv”

For å nå hovedmålet trenger vi et samfunn som jobber sammen for barn og unge både som enkeltmennesker og som fellesskap. Vi har et positivt menneskesyn og ressursperspektiv i møte med barn og unge, familier, kommunale tjenester og nærmiljøet.

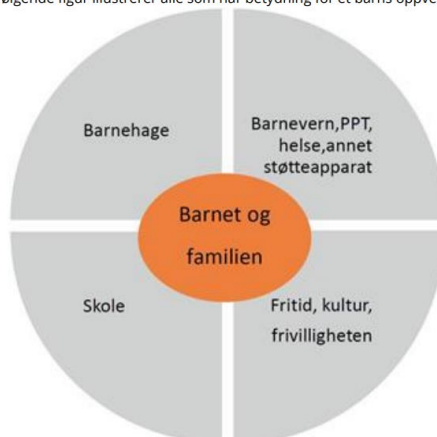
“Vi skal være der barna er” er en tydelig retning for Kristiansund kommune sin oppvekstreform og kommuneorganisasjonens omstilling. Vi skal ha høy kompetanse og problemløsningsevne lavt i organisasjonen – der barna er.

Vi skal styrke det samordna og virkningsfulle forebyggende arbeidet for barn og unge, jamfør vedtak i bystyret - Handlingsprogram 2024-2028 sak 33/23 og 27/24.

Alle nyere nasjonale reformer peker på å se helhet for barn og unge, fremme barns ressurser og mestring, mer forebygging, tidlig innsats, tverrfaglig kompetanse, koordinerte tjenester, og samarbeid med familier og nærmiljø.

Vi har lagt oppvekstplan 2019-2027 og omstillingsarbeidet «Vi skal være der barna er», til grunn for arbeidet med denne planen, og tiltakene i planen er strukturert med utgangspunkt i mål fra oppvekstplanen.

Følgende figur illustrerer alle som har betydning for et barns oppvekst:



Et premiss fra oppvekstplanen, er å se på barns oppvekst i sin helhet. Dette illustreres gjennom modellen over, der barnas oppvekstmiljø utgjøres av både familien, skole, barnehage, hjelpeapparatet, og fritidssfæren.

1.1 Nøkkeltall for barnehage og skole

Barnehage

Totalt i kommunen	Kommunal	Privat
14 barnehager	5 barnehager	9 barnehager
1044 barn	458 barn (44%)	586 barn (56%)

Ansattes utdanningsbakgrunn

Pedagoger: 44%

Annen høyere utdanning: 1%

Barne- og ungdomsarbeidere: 25%

Annen fagarbeider bakgrunn: 5%

Annen bakgrunn: 25%

Gjennomsnittlig antall barn per ansatt: 5,9

(Bemanningsnorm: 6 barn per ansatt)

Innfrielse av pedagognormen i barnehagene i Kristiansund

71,4% av barnehagene innfrir pedagognormen

28,6% av barnehagene innfrir pedagognormen med dispensasjoner

(Pedagognorm: 14 barn over 3 år og 7 barn under 3 år per pedagog)

Skole

Antall elever totalt	Barneskole	Ungdomsskole
2571 elever	1693 elever	878 elever

Totalt undervisningspersonale: 201,86 årsverk

Andel uten godkjent utdanning: 4,45 årsverk – 2,2%

Lærertetthet skoleåret 2024-2025

1.-4. trinn	15,3*
5.-7. trinn	18,05
8.-10. trinn	18,58

*Ved tellepunkt oktober 24 hadde vi fire skoler som ikke fylte normen – alle avvik er rettet

(Lærernorm: 15 elever per lærer for 1.-4.trinn og 20 elever for 5.-10. trinn)

Andre profesjoner og fagfolk i skolen – laget rundt eleven

Kristiansund kommune hadde i 2024 til sammen 48,55 årsverk til elevrettet arbeid i skolen knyttet til andre profesjoner enn pedagoger/lærere. Dette er assistenter, fagarbeidere og miljøveiledere. Disse årsverkene er fordelt på 97 ansatte.

Kapittel 2: «Vi skal være der barna er»

Kristiansund kommune står nå i en større omstilling, blant annet grunnet endinger i demografi, kommuneøkonomi og oppvekstreformen. Vårt mål for oppvekstsektoren er et sterkere fellesskap, økt søkelys på forebygging, tidlig og samtidig innsats, og å styrke laget rundt barnet.

Vi vil utvikle den kompetente førstelinja ved å sikre og flytte kompetanse og kapasitet «der barna er». Denne strategien er vedtatt i oppvekstplanen og i handlingsprogrammet 2024-2027 og vil være retningen for oppvekstsektoren og samarbeidende sektorer i Kristiansund kommune, regionale og statlige aktører.

2.1 Prosess

Kristiansund kommune har jobbet med en bredt sammensatt samskapingsprosess som har pågått over to år, og utviklet et nytt og omforent veikart for å organisere og samhandle i tjenestene rundt og for barna, på de universelle arenaene i helsestasjonen, barnehagen, skolen og i fritiden, uavhengig av barnas og familienes varierte behov.

Aktører som har deltatt i å skape veikartet er:

Alle enhetsledere i oppvekstsektoren, kommunalsjef oppvekst og rådgivere i kommunalsjefen sin stab, fagfolk i enheter, hovedtillitsvalgte i oppvekstsektoren, hovedverneombud, Ungdomsrådet. Ekstern veiledning i Oppvekstnettverk Nordmøre (ONN), Professor Øyvind Kvello NTNU, IMTEC ved Tore Skansen, Fagforbundet sentralt ved Unni B Moe.

Informasjon- og diskusjon gjennomført av kommunalsjef på flere personalmøter i organisasjonen i tillegg til enhetsledere sine innledninger. Forankring er gjort i politiske organ i 2024 og 2025.

Vi gjennomfører en faglig sammenkoblingsprosess med læringsløyper i Oppvekstnettverk Nordmøre, lederveiledning fra UH-sektoren, internasjonal skyggepraksis i Erasmus +, og partnerskap i utvikling av Campus Kristiansund.

Alle medarbeidere i oppvekstsektoren (ca. 750 personer) deltok på fagseminar på Campus Kristiansund i november 2024. Der var også alle ansatte i private barnehager invitert, Kristiansund FAU, hovedutvalget og ungdomsrådet invitert.

2.2 Organisasjonsprinsipp og ledelse

En bred deltakelse i prosessen skaper delt innsikt og ansvar. Det gjør at barn- og unge som målgruppe framtrer mer tydelig for alle. Vi ser bedre hvordan ressurser brukes, hvordan de kan deles og kobles sammen på nye måter.

En bred deltakelse gjør også at vi ser/opplever konkurransen om ressurser tydeligere, ulike lovverk kommer mer til syne, etablerte arbeidsmetoder som er mer eller mindre virkningsfulle, personavhengighet i tjenester, og kulturer i enheter og sektorer.

Gjennom “Vi skal være der barna er” retter vi søkelys på den grunnleggende og brede delen av oppvekstsektoren, der vi har våre største ressurser, der vi med fokus på barn- og unge skaper felles innsats. Gjennom prosessen oppstår gjensidig forventning om endring, forbedring og avhengighet i resultatoppnåelse. Dette krever både styring gjennom den hierarkiske linjen, men også effektiv koordinering i horisontale tverrfaglige strukturer. Blikket på barn- og unge, felles mål og innsatsområder, ansvar, og tillit må prege organisasjonen.

Vi peker på grunntjenestene i oppvekstsektoren (helsestasjon, barnehage og skole) som “stedene” i organisasjonen der laget rundt barna samordner seg. Grunntjenestene betegnes også som “Huset”

Organisatorisk opprettholder vi de klassiske hierarkiske styringslinjene i organisasjonen og i offentlig forvaltning. Men vi bruker moderne kunnskapsorganisasjoner sine kjennetegn og fortrinn, med høy kompetanse lavt i organisasjonen i “Huset”. Det er viktig å opprettholde høy faglig kvalitet i grunntjenestene sine primæroppgaver.

I organisasjoner som er kjennetegnet av enkelt-profesjoner kan det føre til profesjonsdominans og domener. I denne omstillingen opprettholder vi grunntjenestene

sine primæroppgaver, men fremmer rekruttering av flere profesjoner og fagfolk og mer systematisk tverrfaglig samarbeid ute i grunntjenestene. Da styrker vi grunntjenestene sin helhetstenking, kapasitet og problemløsningsevne “der barna er”.

Ledelse er viktig, både for å opprettholde utviklingsretningen, samordning, beslutninger og nå resultat/ mål. Tydelig ledelse blir særlig viktig når flere fagfolk fra ulike enheter skal jobbe sammen i “Huset”. Det krever tydelige arenaer, roller og oppgaver, men også fleksibilitet og handlingsdyktighet. Hvis ikke kan dette bli uendelige dialogseminar uten framdrift og resultat.

Dette er de grunnleggende grepene vi gjør vi i omstillingsprosessen:

1. «**Kristiansund**» - vi skal nå **et felles nivå** for hele oppvekstsektoren i Kristiansund, samtidig.

2. Vi **styrker grunntjenestene** i oppvekstsektoren – de universelle tjenestene helsestasjon, barnehager og skoler (Huset)

3. Vi **ser oppveksten** til barn- og unge **under ett**.

4. **Kompetanse fremst i grunntjenestene:**

- Vår fremste kompetanse er nærmest barna og elevene og fremmer deres faglige og sosiale utvikling.
- Grunnkompetanse og ansvarlighet hos den enkelte ansatte – ansvar for menneskesyn og menneskemøte (relasjonskompetanse).
- Vi **flytter** kompetanse fra spesialiserte kommunale tjenester til grunntjenestene (Huset).
- Vi **hever** kompetansen målrettet hos ansatte i (utvalgte deler) av grunntjenestene.

2.3 Begrep i veikartet til «Vi skal være der barna er»

I fortsettelsen av dette kapittelet vil dere lese om de strukturelle grep og konsepter som har blitt utviklet som veikart i arbeidet.

2.3.1 Huset – grunntjenestene i oppvekst

I Kristiansund har vi identifisert og vil styrke grunntjenestene. Kristiansund har definert dette som Huset. Huset er stedet hvor vi møter alle barn og unge. Dette er helsestasjon, barnehager og skoler. En av de store oppgavene har vært å kartlegge hvilken kompetanse det er nødvendig at husene har selv, for å kunne ivareta det som er forventet kvalitet i primæroppgavene, og møte utfordringer og bruke de mulighetene man har til å fremme positive innskudd i barnas liv.

Kriterier for å være “et hus” er at tjenester, gitt i huset, er en del av det universelle tilbudet i kommunen, altså et tilbud for alle. Derav er helsestasjonen (helsestasjon for gravide og helsestasjon 0-5 år), barnehager, barneskoler og ungdomsskoler definert som hus, og arenaer som skal være ‘hovedsete’ for kompetansen og tverrfagligheten vi ønsket å styrke – tverrfagligheten skal være der barna er.

2.3.2 Klyngene – et geografisk områdeperspektiv

I oppvekstplanen har Kristiansund tre definerte klynger – en områdesatsing - for Sentrum, Nordlandet og Frei, som alle har barnehager, barneskoler og hver sin ungdomsskole. En del av omstillingen har handlet om å fordele ut til husene, den kompetansen som husene ikke har daglig tilgjengelig. Dette gjelder for eksempel PPT, opplæringstjenesten, helsesykepleiere og barnevern.

Gjennom å etablere klyngene, og fordele ansatte og kompetansen som vi allerede har, mellom klyngene, vil det være enklere å vite hvem man skal forholde seg til, enklere å etablere varige samarbeidsrelasjoner, og man kan enklere se sammenhenger mellom utfordringer og tiltak man kartlegger i helsestasjon, barnehage, barneskole og ungdomsskole. Vi ønsker nå å sikre at alle husene, uavhengig av hvem som jobber der eller hvor de ligger, får et likt tilbud. Vi vet at gjentakende samhandling bygger trygge samarbeidsrelasjoner, bygger kapasitet og at det i neste runde fører til økt sannsynlighet for å nå mål sammen.

Det har, også før omstilling, vært tilgang til tverrfaglige ressurser for de arenaer hvor barn og deres familier oppholder seg hver dag. Likevel har vi sett at avstanden mellom de ulike arenaene og de tverrfaglige ressursene har vært for lang. Dette fører til kødannelser hos de mer spesialiserte tjenestene som PPT og BUP. Vi har også sett at det er ulik grad av integrasjon i "Husene" av fagfolk fra samarbeidene tjenester. I vår omstilling skal ingen være "på besøk", en skal være en integrert del av et tverrfaglig arbeidsfellesskap i "Huset", og huset må være tilrettelagt for dette fysisk, med utstyr og arbeidsform med likeverdighet. Da vil den tverrfaglige kompetansemiksen gi nærhet, kvalitet og handling i rett tid.

Vi kan få pukkelkostander under omstillingen. Før behovet for spesialiserte tjenester blir redusert på grunn av bedre forebyggende arbeid, kan en få arbeidspress mellom individrettet arbeid og systemarbeid, mellom saksutredninger og operativt tverrfaglig arbeid, mellom samlet fagmiljø og desentralisert flerfaglighet. Det er viktig å vite at ingen fagmiljø jobber best alene.

Klyngene har også nærmiljø med boligområder, næringsliv, lag- og organisasjoner. Slik kan vi få oversikt og sammenheng både faglig og i et geografisk område. Klyngene har ulike levekårsutfordringer.

2.3.3 IKS – Innsatsteam i komplekse saker

Vi vet at systematisk og godt strukturert forebyggende arbeid hjelper. Samtidig vet vi at vi må ruste oss for å kunne håndtere saker av kompleks karakter som hus og tverrfaglige klynge-ressurser ikke greier å avhjelpe. En del av omstillingen er å organisere oss slik at vi kan samhandle og finne løsninger med samtidig og intensiv innsats så raskt som mulig når saker av kompleks karakter oppstår.

IKS skal være ett av svarene på hvordan et tverrfaglige kompetanse-team kan benyttes når kompleksitet krever mer spisset kompetanse enn den som til sammen finnes i hus og klynge. IKS-et skal iverksettes når det er et stort behov for samtidig og intensiv innsats for å kartlegge, veilede og iverksette tiltak for å avhjelpe og bistå laget rundt barnet med å finne de riktige løsningene.

IKS-et gis tilgang til å fordele ansvar og oppgaver, og kan hente inn kompetanse fra andre tjenester ved behov, slik at man kan iverksette intensiv og samtidig innsats når det er behov for det uten å være avhengig av henvisninger.

2.3.3.1 Kjernegruppe - Hvordan besluttes det at en sak skal behandles av IKS

Beslutningen om å melde inn en sak til IKS ligger hos enhetsleder i husene. Saken meldes da inn til en beslutningsgruppe, navngitt 'kjernegruppe', som skal prioritere hvilke ressurser som er mest hensiktsmessig at settes inn i en samordnet og intensiv innsats knyttet til utfordringen huset står i. I slike tilfeller knytter utfordringer seg gjerne til en eller flere konkrete personer i et miljø.

2.3.3.2 Beslutningsmyndighet

Videre er et viktig moment for å kunne fungere tverrfaglig og intensivt, at denne gruppen innehar en viss myndighet til å fordele oppgaver på tvers av enheter. En av de største utfordringene knyttet til samarbeid på tvers av enheter handler om å fordele oppgaver ut fra lovverk, rettigheter og budsjetttrammer.

Når kjernegruppa har vurdert hvilke faggrupper som er aktuell inn i en sak bør henvendelsen til aktuell enhet gå direkte til enhetsleder, som deretter kobler på riktig fagressurs hos seg. Kjernegruppa kan ikke pålegge enheter at en konkret ressurs skal bidra eller at et konkret vedtak skal fattes, men de kan bestille at aktuell spesialisert kompetanse skal gjøres tilgjengelig. For at dette skal kunne fungere i praksis må alle enheter generelt dele målet med IKS, en forpliktelse som oppstår i tråd med denne planen, ved beslutning på enhets- eller kommunalsjefsnivå.

2.3.3.3 Fagfolk som er definert til å bli frigitt

Det er viktig at det settes av en økonomisk ressurs som ligger standby i enheten sitt budsjett til IKS. Ved hvert oppdrag skal IKS lage en plan for inngang og utgang av saken. Både inngangen og utgangen er koordinert med Huset og med ordinære tjenester. Vi vil anslå at IKS vil være involvert i 10-15 saker pr år. Det skal alltid være kapasitet i IKS til å tre inn i saker på dette nivået.

2.3.4 Nærmiljøarenaen

Nærmiljøarenaen handler i hovedsak om å skape en mestringsarena og tilhørighet for barn og unge. Nærmiljøarenaen tar utgangspunkt i at deltakelse i en organisert fritidsaktivitet har sterke forebyggende krefter, både gjennom mestringsopplevelser, tilhørighet, og gjennom å etablere «den ene» som kan utgjøre en forskjell for barnet/den unge.

Konseptet nærmiljøarenaen, bygger på en forståelse av at barnets nærmiljø utvider seg gradvis basert på alder. Barnet oppholder seg på skole og barnehage i store deler av sin våkne tid, og det er varierende grad av behov og tid til fritidsaktiviteter ut fra barnets alder. Når barnet blir større, blir også fritiden en større del av barnets dag, og behovet for en aktiv, inkluderende og meningsfull fritid blir sterkere.

Kristiansund kommune har definert at også fritiden til barn og unge er en viktig arena for arbeidet med barn og familier. På grunn av skolenes naturlige samlingspunkt i skolekretsene og det potensialet disse lokalene og uteområdene har for å samle «landsbyen» rundt barnet, har arbeidstittel vært «Nærmiljøskolen».

Her har særlig arbeidet med «landsbyprosjektet» ved en av skolene vært en viktig bidragsyter, der skolen tilrettelegger for et sterkt samarbeid med FAU om å bruke skolens lokaler for å lage en gratis fritidsarena for barn i tilknytning til skolen.

Nærmiljøarbeidet inkluderer også foreldremøter med fokus på felles regler, informasjon om skjerm og søvn, og andre diskusjoner som letter foreldres rolle knyttet til grensesetting og samarbeid. Gjennom målrettede og planlagt gjennomføring vil foreldrene i løpet av noen år ha fått informasjon om en del av de viktige tema, diskutert det i foreldregruppa, skrevet samarbeidsavtaler, revidert avtaler ut fra barnets økende alder og selvstendighet.

Dette anser vi som et foreldrestøttende tiltak.

2.3.5 Foreldreveiledning/foreldrestøttende tiltak

Foreldre og foresatte er de viktigst i barn- og unges liv. Og også foreldreskapet er i endring. Kommunale tjenester har omfattende kontakt med foreldre og foresatte, men vi mangler systematikk og helhet i dialogen - den er for fragmentert på temaer, arenaer og sektorer gjennom oppveksten.

Vi skal dreie fra å jobbe med tertiær- og kvartærvansker til å ha fokus på med primær- og sekundærvansker. Dette vil si at vi skal ikke lenger i hovedsak jobbe med symptomer på barns vansker, men skal i større grad jobbe forebyggende sammen med foreldre og barn før symptomene oppstår. Dette innebærer å iverksette tiltak så tidlig som mulig, og at tiltak som iverksettes er kunnskapsbaserte på selektert og indisert nivå.

2.3.6 Begrepsavklaring

Foreldreveiledning kan deles inn i ulike tiltak, som alle vil virke foreldrestøttende. Derfor brukes dette begrepet som paraplybegrep knyttet til arbeidet med å styrke foreldrene i deres omsorgssituasjon. Deretter kan man sette inn tiltak på universelt, selektert og indikert nivå.

Begrepet foreldrestøttende tar utgangspunkt i konseptet om “stillasbygging” rundt barns læring og utvikling. Konseptet tar utgangspunkt i at barnet, i dette tilfellet foreldrene, har høyere evne til å løse oppgaver og lære, hvis de får støtte ut fra deres nivå, enn det de klarer alene. Dette gjelder også foreldre. Foreldre som har støttende funksjoner rundt seg, har større mulighet til å løse utfordringer i sin omsorgssituasjon og gi adekvat omsorg ut fra situasjonen, enn foreldre uten slikt nettverk og støtte. Støttetiltakene må dimensjoneres ut fra utfordringsnivå.

2.3.6.1 Universelt nivå

Dette nivået favner alle foreldre til barn fra 0-16 (18 år). Det er her vi skal møte alle, og alle skal nås via felles arenaer. Her skal foreldre komme sammen, bli kjent diskutere med hverandre, få informasjon og bli veiledet. Det er da viktig å ta med seg kunnskapen om at foreldre kommer i alle former, med all sin erfaring, og bagasje.

Alle foresatte stiller i utgangspunktet på likefot.

Da må man møtes, og møte hverandre med åpenhet, raushet og nysgjerrighet.

Vi må skape universelle arenaer der foresatte kan være trygge.

Innenfor det universelle nivået kan man også dele opp innsatsen i ulike kategorier innsats.

Foreldreinformasjon:

- Gjennom å gi samme informasjon til alle foreldre, gis det et likt utgangspunkt for å kunne reflektere sammen og eventuelt ta beslutninger rundt tema som f.eks. søvn, skjerm, sosiale medier og foreldrestil.
- Det jobbes med en liste over tema som er ønskelig i foreldremøter i barnehage og skole.

Nettverksbygging:

- En del tiltak vil kunne styrke foreldrene gjennom å bidra til å skape nettverk med andre foreldre, frivillighet og andre som kan bidra. Et eksempel på dette er ESL (Etter Skole Lek), der foreldre møtes til annerledes aktiviteter enn ordinære foreldremøter.
- Foreldreavtaler: Gjennom å bruke foreldremøtene til å først informere om alle barns utvikling, og behov, og deretter diskutere dette kan foreldre enes om noen felles rammeverk for oppveksten til barna i klassen.
- Etablering av møteplasser mellom foreldre, og støttepersoner i nærmiljøet. Koble på frivilligheten.

Kartlegging og observasjon:

- En del av strategiene rundt denne omstilling handler om å kartlegge og observere hvem som har behov for tiltak på universelt, selektert eller indisert nivå. Disse observasjonene gjøres på det universelle nivået av tverrfaglige aktører.

Foreldreveiledning på universelt nivå:

- Foreldreveiledning kan være et tilbud til alle foreldre (på universelt nivå, at tilbudet gis til alle foreldre), på universelle arenaer, og slik at det ikke kreves vansker for at tiltakene skal iverksettes. Dette kan være en blanding av foreldreinformasjon og foreldreveiledende tiltak. Eksempelvis fødselsforberedende kurs, ICDP i barnehage og skole, eller rådgiving som gis i foreldresamtaler i skole eller barnehage.

2.3.6.2 Selektert nivå

På dette nivået ligger rundt 10-15% av barna. Her er det etablert en bekymring eller et problem som kan løses på gruppe eller individnivå.

- Tiltak på dette nivået vil skulle være samordnede og intensive, og iverksettes på et adekvat nivå ut fra problemet som skal adresseres. Her tas utgangspunkt i at tiltakene vil være virkningsfulle og bidra til at barnet og familien vil få hjelp til å løse utfordringer som mulig kan utvikle seg til å bli større over tid.
- Her vil hovedvekten av innsatsen skulle ligge på små barn, og foreldreveiledning.
- Tiltak innenfor selektert nivå kan også være foreldrestøttende, i form av nettverksbygging, gruppetilbud, og hjelp til å bygge foreldresamarbeid, og kan ses i sammenheng med andre tiltak.

Foreldrestøttende tiltak bør bære preg av raushet og med en grunntanke om at vi alle er forskjellige.

2.3.6.3 Indikert nivå

På dette nivået ligger rundt 8-10% av barn, og her vil man ha etablerte vansker, og et av målene med å iverksette tiltak på dette nivået vil være å forhindre forverring av situasjonen. Tiltak på dette nivået er ofte mer ressurskrevende, krever individuell oppfølging og vil i større grad kreve samordning med andre tjenester og tilbud. Her vil koordinering og samtidig innsats være nødvendig for å raskt kunne bidra til å finne gode tiltak for de aktuelle familiene.

2.4 Høste effekter 2025 - 2035

Vi har sagt at vi ikke skal spare ressurser i inngangen til omstillingen, men vi skal spare det i utgangen med tanke på bedre levekår for barn- og unge.

Forventede effekter for barna

- Oppleve mestring og trivsel gjennom mer variert og tilpasset opplæring
- Oppleve i større grad at de er inkludert og del av et fellesskap som gjør at de får muligheten til å leve et meningsfylt liv
- Rett hjelp tidligere til barn og familier

Forventede effekter for de ansatte

- Oppleve mer mestring og støtte i arbeidshverdagen
- Reduserte belastninger og økt nærvær ved mer tverrfaglig hjelp og støtte tilgjengelig i "Huset"
- Økt profesjonsmangfold og kompetanse i "Huset" gir større muligheter for å løse saker på lavest mulig nivå
- Tilbud om kompetanseheving på ulike nivåer

Forventede effekter for kommunen

- Trygge og kompetente ansatte som trives og kjenner at de har de verktøyene og den støtten de trenger for å stå støtt i jobbene sine
- Redusert behov for enkeltvedtak
- Redusert turnover og sykefravær

Kapittel 3: Tiltak og handlingsplan

Dette kapittelet inneholder mål hentet fra oppvekstplanen til Kristiansund kommune, og synliggjør de endringer som skal gjøres i organisasjonen for å bedre kunne samkjøre tjenestene, øke kompetansen nært der barna er, utnytte potensialet i samhandling med mål om å redusere risikofaktorer, og øke antallet beskyttelsesfaktorer.

Tiltakene er i all hovedsak endringer i arbeidsmetoder og resursfordeling i og mellom enheter og sektorer, innenfor eksisterende økonomiske rammer, og er forankret i utredninger og prosesser i omstillingsarbeidet med "Vi skal være der barna er".

3.1 Tiltaksliste

Mål 1: Vi samarbeider tverrfaglig og flerfaglig, og har barn og unges livsmestring i sentrum

Tiltak 1.1: Omstilling - hus, klynger, IKS og nærmiljøarenaer

Kristiansund kommune har jobbet med omstillingen “Vi skal være der barna er” over lengre tid, og har definert fire strukturelle grep som skal bidra til bedre samhandling.

Vi identifiserer og beskriver grunntjenestene som **“Huset”**, skal skape en geografisk områdesatsing og nettverksstrukturer med utgangspunkt i **“Klynger”** for å bidra til å skape gjentakende samarbeidsrelasjoner mellom profesjonelle aktører, og klare å se oppveksten i helhet fra barnehage til ungdomsskole. Vi skal etablere et **“Innsatsteam for komplekse saker”** (IKS), og vi skal jobbe med **“nærmiljøarenaene skoler og barnehager”** (for å kunne etablere nettverk og inkludering også på barnas fritid).

Les mer om dette i kapittel 2 – «Vi skal være der barna er».

Iverksettingstidspunkt: 2025

Tiltak 1.2: Tettere tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid

Vi skal ha et tettere tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid mellom oppvekstsektoren og andre aktuelle enheter.

Kultur: Kristiansund kommune skal etablere flere konkrete samarbeid, på områder der vi ser at tjenester på tvers av ulike sektorer jobber med de samme barna og familiene, men med ulike lovverk og verktøy.

Vi har allerede et samarbeid på gang mellom oppvekstsektoren og Kulturenheten, der prosjektet “Kulturskolen i fremtidens kommune” jobber med å se på hvordan kulturkompetansen som kulturskolen besitter, kan brukes i flere kommunale tjenester. Det er også omdisponert ressurser i begge enhetene til å opprette en tverrfaglig rådgiver mellom oppvekst og kultur for å styrke dette arbeidet, levekår og varierte opplæringsarenaer.

Bo og habilitering: Det jobbes med omstillingsprosjektet, og en felles tjenestebeskrivelse knyttet til bo og habiliteringstjenesten med målgruppen barn og unge i skolen.

Forvaltning: Det skal tilsettes profesjonelle koordinatore og barnekoordinator (se tiltak 1.7). Det skal også ses på om et økt samarbeid rundt støttekontakttjeneste og fritidstilbud kan gi bedre effekt av denne tjenesten.

Eiendomsdrift, kommunalteknikk, park “Byggene er den 3.pedagogen” - utvikling av kommunale bygg og uteområder som åpnes mot våre omgivelser.

Tiltak 1.3: Foreldrestøttende tiltak

Foreldrestøttende tiltak brukes som et paraplybegrep knyttet til arbeidet med å styrke foreldrene i deres omsorgssituasjon. Foreldre som har støttende funksjoner rundt seg, har større mulighet til å løse eventuelle utfordringer i sin omsorgssituasjon enn foreldre uten slikt nettverk og støtte.

De foreldrestøttende tiltakene som vi ønsker å videreutvikle og ny-etablere må dimensjoneres ut ifra utfordringsnivå og vil variere fra universelle tiltak for alle foreldre, til selekterte tiltak for en gruppe foreldre og indikerte tiltak rettet mot den enkelte forelder/foreldrepar.

- **Foreldreinformasjon** – utarbeide en liste over tema som der er ønskelig at foreldre skal få informasjon om på foreldremøter i helsestasjon, barnehage og skole. Det skal etableres en felles tematrapp fra 0-16 år for alle foreldremøter.
- **Nettverksbygging** – mellom foreldre, med frivilligheten, etablere møteplasser, gjøre avtaler. Nærmiljøskolen skal jobbe med dette.
- **Foreldreveiledning** – skal gjøres på ulike nivå. Noen former for veiledning kan tilbys alle foreldre (universelt nivå) som fødselsforberedende kurs, ICDP-veiledning (International Child Development Programme) og rådgivning i samtaler i skoler/barnehager.
- **Rett hjelp tidlig** (se mer under 5.2) – gjennom dette tiltaket vil man gjennomføre observasjon og kartlegging på småbarnsavdelingene ute i barnehagene. I etterkant av disse observasjonene vil man gjøre avtaler rundt aktuelle tiltak som skal settes i verk i hvert enkelt tilfelle. Ett av disse tiltakene kan være ulike former for foreldreveiledning.
- **Oversikt over tiltak** – Opprette en oversikt over foreldrestøttende tiltak som gjennomføres i Kristiansund kommune i dag. Det skal arbeides videre med å se på tilgangen og tilgjengeligheten av slike tiltak, og kartlegge hvorvidt det er hull som må dekkes.
- **Fra veiledning til konkret støtte** - utvikle samarbeid mellom oppvekst, NAV og frivilligheten, mellom oppvekst og enhet forvaltning om praktisk bistand i hjemmet, frivillige “besteforeldre” med mer.

Tiltak 1.4: Etablering av skolemiljøteam

Det skal opprettes et skolemiljøteam. Teamet skal gi skolene med utfordring i skolemiljøet ekstra tett oppfølging og sikre raskere og bedre innsats. Teamet skal støtte alle skolene i arbeidet med å utvikle trygge og gode skolemiljø, bidra til å forebygge mobbing og andre krenkelser, bistå i krevende saksbehandling, ha god kompetanse på Opplæringslovens kapittel 12, samt at teamet kan bidra inn i den brede innsatsen med å forebygge og hindre utenforskap, marginalisering og kriminalitet.

Teamet skal være i drift i løpet av 2025.

Tiltak 1.5: Tverrfaglig team i barnehager og skoler

Det skal opprettes tverrfaglige team i alle husene; det vil si barnehager, skoler og helsestasjon. Disse tverrfaglige teamene vil ha noe ulike utforming og innhold på ulike typer enheter, men de vil alle være enhetens arena for tverrfaglig samarbeid med andre instanser/ eksterne aktører.

Arbeidet med å konkretisere innhold og utforming pågår.

I skolene skal vi definere hvem som skal være deltaker i tverrfaglige team. Tverrfaglig team i skolene ledes av enhetsleder og erstatter ulike eksisterende team ute i skolene der eksterne aktører deltar. Målet er en lik møtearena for tverrfaglighet uavhengig av hvilken skole man kommer til, og det vil effektivisere den samla møteaktiviteten. Det skal utvikles klart formål med tverrfaglig team, rutiner for møtestruktur, inkludert blant annet møteledelse, saksliste (enkeltsaker versus systemsaker), referat og fordeling av arbeidsoppgaver. Erfaringene fra ulike team som elevhelseteam og ressursteam kan danne grunnlag for vurdering av arbeidsmetodene i Tverrfaglig team.

Tverrfaglige teamene i skolene skal være i drift fra skolestart 2025/26

Tiltak: 1.6: Etablering av IKS

IKS står for "Innsatsteam i komplekse saker".

Vi skal raskt kunne komme på banen med tverrfaglig hjelp og innsats ved at et bredt sammensatt team kan tre sammen på kort varsel for å bistå enhetsleder i "Huset" når enheten har en sak man ikke klarer å løse/håndtere på egen enhet eller ved hjelp av klyngeressurser. Enhetsleder beslutter om en sak skal meldes inn til IKS.

IKS får mandat til å bestille en spesialisert kompetanse til enhetsleder.

Teamet er kun tenkt brukt i de meste komplekse og krevende sakene, og vil gjøre punktinnsetts.

Oppstart i løpet av 2025.

Tiltak 1.7: Profesjonelle koordinatore

Barnekoordinators oppgaver følger av helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a andre ledd bokstav a–e.

Vi vil endre organisasjonstilknytning av barnekoordinator fra enhet for forvaltning til enhet Forebyggende helsetjenester. I tillegg vil vi ansette to årsverk i stillinger som koordinator/ansvarlige for samhandling. Dette vil føre til raskere og sikrere koordinering i både krevende og akutte enkeltsaker og i systemsaker.

Oppstart 2025

Tiltak: 1.8: Overgangsrutiner

Videreutvikle neste praksis der vi allerede har gode overgangsrutiner og etablere ny praksis på områder vi ikke har overgangsrutiner.

- Overgang fra helsestasjon til barnehage
- Overgang fra barnehage til barneskole
- Overgang fra barneskole til ungdomsskole
- Overgang fra ungdomsskole til videregående skole

Det vil utarbeides egne rutiner for disse overgangene, som blir likt i enheter og klynger.

Oppstart 2025

Tiltak 1.9: Tiltaksliste for selektert og indikerte tiltak

I Kristiansund kommune skal vi ha god oversikt over hvilke tiltak vi kan benytte når vi oppdager vansker som krever tiltak på selektert eller indikert nivå. Det skal derfor startes et arbeid med å utarbeide en tiltaksliste for selekterte og indikerte tiltak.

Et organisasjonskart vil være med å sikre at man lett kan finne ut hvem man skal kontakte om hva og sikre at man lett kan finne fram i de ulike tjenestene for barn og unge.

Oppstart: 2025

Mål 2: Alle barn og unge opplever at de er inkludert og del av et fellesskap, som gjør at de får muligheten til å leve et meningsfullt liv

Tiltak: 2.1: Nærmiljøskolen

I Kristiansund anerkjennes skolene som en naturlig møteplass etter skoletid, og er en arena hvor man gjennom samarbeid med foreldre, frivillighet og kultur, kan skape lavterskel møteplasser for både barn og foreldre.

Rensvik skole har etablert “Landsbyskolen” som er i god drift, og Allanengen har startet et godt samarbeid med frivilligheten.

I 2026 utvides tilbudet til å også gjelde Folkeparken skole og Frei Ungdomsskole. Det jobbes også mot å etablere en pilot i samarbeid med kulturskolen i Nordlandsklyngen.

Tiltak: 2.2: Inkluderende praksis

Alle skoler og barnehager er involvert i kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis gjennom Oppvekstnettverk Nordmøre. Dette gjennomsyrrer alt arbeidet som skjer, blant annet gjennom læringsløype-arbeidet. Målet er en pedagogisk praksis som favner alle barn og unge. Alle skal oppleve mestring og kjenne at de hører til i barnehageavdelingen sin, i klasserommet, i friminutt og i fritid.

Er igangsatt

Tiltak 2.3: Sette arbeidet med barn i fattige familier i system

Det skal sendes en helhetlig søknad fra Kristiansund kommune til BUFDIR høsten 2025 for å søke om midler. Kristiansund kommune samkjører og prioriterer hvilke tiltak som skal omsøkes til BUFDIR sin tilskuddsordning "Inkludering av barn og unge", på en måte som er i tråd med strategiene i denne planen. Tiltakene skal være samskapt med representanter fra tjenestene nærmest barna. Forvaltningsrevisjonens rapport fra 2024 skal også legges til grunn for arbeidet.

Oppstart 2026

Tiltak 2.4: Informasjonsbrosjyre om fritidstilbud for barn og unge

Det skal utarbeides et informasjonshefte med oversikt over fritidstilbud for barn og unge i Kristiansund kommune som skal deles ut ved skolestart.

Heftet utarbeides i samarbeid med kulturavdelingen.

Mål 3: Vi har trygge, myndiggjorte, kompetente og faglig oppdaterte medarbeidere

Tiltak 3.1: Bruke klyngene som struktur for tilgang til kompetanse og kapasitet

Vi skal videreutvikle klyngestruktur – en områdesatsing for Sentrum, Nordlandet og Frei. Klyngene består av grunntjenestene helsestasjon, barnehager, barneskoler og ungdomsskoler (husene) i det geografiske området.

Vi videreutvikler strukturen ved å fordele kompetanse som ikke daglig er i husene (barnehage og skoler), eller kompetansen vi må "dele på". Det skal være enklere å vite hvem man skal forholde seg til, enklere å etablere varige samarbeidsrelasjoner, og man kan enklere se sammenhenger mellom utfordringer og tiltak man kartlegger i helsestasjon, barnehage, barneskole og ungdomsskole. De samme fagfolkene skal jobbe i samme klynge. Tjenester som er særlig viktige er: Opplæringstjenesten, PPT, Forebyggende helsetjeneste, barnevernet. Også politi og BUP er aktuelle.

Vi ønsker nå å sikre at alle husene, uavhengig av hvem som jobber der eller hvor de ligger, får et likt tilbud tilpasset størrelsen på enheten. Vi vet at gjentagende samhandling bygger trygge samarbeidsrelasjoner, bygger kapasitet og at det i neste runde fører til økt sannsynlighet for å nå mål sammen. Husene tilrettelegger for at ulike fagfolk har arbeidsfasiliteter, utstyr og inkludering som gjør at en kan jobbe der hele dager.

Iverksetting 2024 og 2025.

Tiltak 3.2: Barnehagebasert kompetanseheving

Kompetanseheving i samspill/relasjonsarbeid på småbarnsavdelinger

I 2025 og 2026 skal det gjennomføres kursing av ansatte i småbarnsavdelinger i Kristiansund kommune. Inntil 4 barnehager i halvåret.

Rett hjelp tidlig - systemblikk

Høsten 2025 vil PPT, barnehager og andre instanser som jobber inn mot det tverrfaglige arbeidet i småbarnsavdelingene motta kursing i metoden «Rett hjelp tidlig» som vil bidra til en struktur for systematisk utviklingsarbeid i barnehagesektoren.

Tiltak 3.3: Kompetanseheving via Oppvekstnettverk Nordmøre

Ansatte fra barnehager, skoler og PPT deltar i læringsløyper i Oppvekstnettverk Nordmøre. Dette er arbeidsplassbasert kompetanseheving der UH-sektoren ved NTNU og DMMH står for det faglige.

Hver enhet har sine øvingslærere som deltar på samlingene og tar med seg det de har lært tilbake til egen enhet hvor man jobber med ulike oppgaver frem mot neste samling.

Det er også satt i gang en erfaringsbasert master som bygger på spesial – og sosialpedagogiske tradisjoner ved Campus Kristiansund. Denne utdanningen tar utgangspunkt i lærers(studentens) erfaringer og de settes i stand til å forstå, analysere og håndtere komplekse samspillsforhold i skolen og barnehagen.

Nordmørsløftet gjennomføres på felles planleggingsdag i august, og gir faglig påfyll til alle ansatte som danner laget rundt barnet. Eksempel på tema: ny opplæringslov, bekymringsfullt skolefravær, atferdsvansker og skolevegring, risiko- og sårbarhetsfaktorer.

Tiltak 3.4: Lage handlingsplan mot radikalisering og ekstremisme

Det skal utarbeides en handlingsplan mot radikalisering og ekstremisme, og arbeidet skal ledes av SLT-koordinator.

Mål 4: Alle barn og unge opplever mestring på sitt nivå og har muligheter for kreativ utforskning både i lek og i læring

Tiltak: 4.1: Praktisk skole

Kristiansund kommune har en satsning på praktisk skole, og har etablert både Newton og Bakgården Dagtid for å gi en mer variert opplæring. Ute i skolene er det også god praksis med å legge til rette for uteskole, skolehage og annen praktisk undervisning.

Newton Møre Kristiansund: I drift fra høsten 2024. En læringsarena lokalisert i Campus Kristiansund med søkelys på stort læringsutbytte og gode læringsopplevelser i realfag gjennom praktisk utforskning.

Bakgården Dagtid: Bakgården Ungdomshus fungerer som en variert opplæringsarena. Det samarbeides om å utvikle nye læringsmoduler innenfor praktisk-estetiske fag, samt å etablere en variert arena for sosial og praktisk trening. Det er opprettet et samarbeid med Kristiansund VGS om bruk av lokalene på dagtid.

Levende Vågen: Er en alternativ opplæringsarena for ungdomsskoleelever. Elevene har ulike verksteder for opplæring: Mekanisk, trearbeid, fiske- og fangst, mat. Levende Vågen er avdeling under Atlanten Ungdomsskole og lokalisert i "Vågen" i Kristiansund sentrum.

Uteskole: Ved flere skoler brukes uteskole aktivt, og noen av skolene er med i satsningen «læring i friluft» gjennom friluftsrådet i Møre og Romsdal.

Skolehage: Etablere samarbeid med NORSØK for barnehager, skoler og SFO som ønsker det. Elever og lærere får utvikle praktiske ferdigheter og tilegne seg kunnskap om bærekraftige metoder, naturbruk- og dyrking. Matproduksjon er særlig viktig som beredskap i byer.

Praktisk variert undervisning i alle fag: Meld.St.34 "En mer praktisk skole" setter søkelys på å forbedre læring, motivasjon og trivsel i norsk skole ved å gjøre undervisninger mer praktisk og variert. Kommunen har fått tilskudd til innkjøp av utstyr og investering i læringsarenaer på 5.-10.trinn. Flere skoler deltar i prosjektet "Læring i friluftsliv" og andre skoler fokuserer mye på uteskole. Flere skoler innfører og timeplanfester lek på 1. trinn.

Skolebibliotek: Kommunen har søkt om midler til videreutvikling av skolebibliotekene til barneskolene i kommunen. Her vil Allanengen, Dale og Bjerkelund være pilotskoler og nettverksbyggere. Formålet med tilskuddsordningen er å styrke skolebibliotek i grunnskolen. Skolebiblioteket skal være en inkluderende arena for læring og leseglede for alle elevgrupper og i alle fag.

Vi ønsker også å se skolebibliotekene i sammenheng med læringsløypene og Folkebiblioteket som skal inn i Normoria.

Tiltak 4.2: Evaluere plassering av leksehjelp

I Kristiansund tilbys leksehjelp for 2.-4. klasse, samt innføringsklasser. Det er reist spørsmål om hvorvidt plasseringen er riktig, og det skal evalueres hvorvidt dette skal flyttes til andre trinn.

Mål 5: Vi er i stand til å iverksette tiltak tidlig

Tiltak 5.1: Vridning til barn 0-3 år

Kristiansund kommune skal satse på tidlig forebygging, og styrke våre hus som jobber med aldersgruppen 0-3 år. Dette medfører å styrke kompetansen, og styrke den tverrfaglige innsatsen mot denne aldersgruppen. Vridningen tar utgangspunkt i utviklingspsykologisk forskning som peker på at man kan se og behandle mulig skjevutvikling tidlig, og bidra til at barn, familier og laget rundt barna, tidlig får verktøy til å styrke barnets emosjonelle-, sosiale- og kognitive utvikling.

Tiltak 5.2: Innføre metoden «Rett hjelp tidlig»

«Rett hjelp tidlig»-metoden (Kvello-modellen) er utviklet for å jobbe systematisk på individ- og systemnivå i barnehager for å sikre godt tilrettelagte barnehagetilbud og å tilby bistand til barn i en tidlig fase av en mulig utvikling av vansker.

Tiltaket skal også forhindre lang avstand mellom barnehage og hjelpetjenester. Tjenestene skal "være der barna er".

Tiltak 5.3: Samtidig innsats fremfor seriell

Vi må ha mer samtidig innsats fremfor seriell innsats. Ved å jobbe samtidig får vi det beste resultatet – intensitet trumfer varighet. Det vil si at vi må sette søkelys på færre saker om gangen hvor man jobber intensivt og heller kan avslutte eller sende sakene videre på et tidligere tidspunkt. Vi må øve oss på å komme inn og hjelpe der det er lettest. Dette vil redusere kø-dannelse i hjelpeapparatene som PPT og BUP.

Tiltak 5.4: Videreutvikle systemarbeidet på skole

Et flerfaglig blikk, som modell skissert for barnehage i punkt 5.2, er ønsket og dels planlagt inn i 1.trinn, 5.trinn og 8.trinn. Vi er usikre på oppstarts-tidspunkt for dette, da vi må ha avklaringer rundt kapasitet for aktørene.

Mål 6: Vi har en kunnskapsbasert gjennomgang av det vi driver med, har en kritisk vurdering, og slutter med det som ikke virker

Tiltak 6.1: Kartlegging og evaluering

Vi skal kartlegge hvilke tiltak vi gjennomfører i dag, vurdere effekten av disse, og lage en samlet verktøykasse over hvilke tiltak vi skal bruke i Kristiansund kommune.

Kapittel 4: Kunnskapsgrunnlag

4.1 Nasjonale, regionale og lokale føringer

“Vi skal være der barna er” er forankret i nye nasjonale reformer, regionalt- og lokalt utviklingsarbeid.

4.1.1 Internasjonalt nivå

FNs barnekonvensjon

Barnekonvensjonen har 42 artikler som sier hvilke rettigheter alle barn har, og inneholder fire generelle prinsipper, som handler om ikke-diskriminering, barnets beste, barnets rett til liv og utvikling og barnets rett til å bli hørt. Norge ratifiserte Barnekonvensjonen i 1991.

Dette innebærer at konvensjonen gjelder som norsk lov, og har forrang foran andre lover ved motstrid (regjeringen.no).

Artikkel 3

1. Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

Artikkel 12

1. Partene skal garantere et barn som er i stand til å gjøre danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

2. For dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et egnet organ, på en måte som er i samsvar med saksbehandlingsreglene i nasjonal rett.

Artikkel 31

1. Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.

2. Partene skal respektere og fremme barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter

4.1.2 Nasjonalt nivå

St.melding 6 (2019-2020) Tett på

I stortingsmelding 6, tett på - tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO, skriver regjeringen at de vil *“legge til rette for at kompetansen kommer tett på barna og elevene. Vi vil blant annet styrke det tverrfaglige samarbeidet og setter i gang et varig kompetanseløft på det spesialpedagogiske feltet for ansatte i barnehager, skoler og PP-tjenesten”*.

Ny barnevernslov og oppvekstreformen (01.01.22)

Oppvekstreformen trådte i kraft 01.01.2022. Reformen regulerer først og fremst barnevernet, men målene i reformen skal nås gjennom endringer i hele oppvekstsektoren i kommunen. Av den grunn omtales reformen som en oppvekstreform, ikke kun som en barnevernreform. Dette understrekes av at det er gjort likelydende endringer i 14 velferdslover rettet mot barn og unge.

Kommunen skal legge til rette for tverrfaglig samhandling mellom ulike kommunale tjenester og nivå, og kommunen skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging i hele oppvekstsektoren.

Det følger av barnevernsloven § 15-1 første ledd at det er kommunen som har ansvaret for å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker, og at kommunestyret skal vedta en forebyggende plan.

Ny opplæringslov med kommunale forskrifter (01.08.24)

Den nye opplæringsloven med forskrifter trådte i kraft 01.08.2024 setter rammene for opplæringen, og er sentral for å sikre at barn, ungdom og voksne får en god opplæring i et godt miljø (ny lov § 1-1). At alle møtes og får den samme opplæringen, skal bidra til et samfunn med høy tillit, sosial mobilitet og små forskjeller.

Da loven ble behandlet i Stortinget presiserte Kunnskapsdepartementet at loven er det sentrale rettslige rammeverket for at skolen skal lykkes med det viktige samfunnsoppdraget sitt, og at kommuner er ansvarlige for at loven følges.

Fellesskolen er en del av grunnmuren i den norske velferdsstaten og legger til rette for at alle barn skal få like muligheter til utdanning uavhengig av hvor de bor, sosial bakgrunn, kulturell og etnisk bakgrunn, funksjonsevne, seksuell orientering og kjønn.

Opplæringsloven skal være et solid rammeverk som sikrer alle en opplæring av høy kvalitet, et trygt og godt læringsmiljø, og medvirkning i forhold som gjelder en selv.

Den nye loven skal være mer oppdatert, mer tilgjengelig, mer forståelig og mer tilpasset dagens samfunn og hverdagen i den norske opplæringssektoren.

St.melding 34 (2023-24) En mer praktisk skole

I september 2024 lanserte regjeringen en stortingsmelding for en mer praktisk skole. Meldingen ga signaler om å styrke elevenes læring, motivasjon og trivsel gjennom mer praktisk skole.

4.1.3 Regionalt nivå

Oppvekstnettverk Nordmøre

Nettverk Nordmøre er et nettverk for samarbeid og utvikling av oppvekstsektoren i kommunene på Nordmøre. Visjonen til nettverket er «Barn og unge som skaper og lever meningsfylte liv». Dette er likelydende med hovedmålet i kommunens oppvekstplan.

8 kommuner på Nordmøre samarbeider gjennom Nettverk Nordmøre, om å videreutvikle og forbedre oppvekstsektoren. Gjennom prosesser med partsamarbeid og samskaping har vi prøvd å skape involvering, eierskap og kompetansemobilisering for de endringene som er nødvendige, dersom barna våre skal utvikle ny kompetanse som er nyttig for framtida.

Nettverkets fokusområder:

Bistå barn og ungdom i å skape og leve meningsfulle liv, gjennom å:

- Bygge kapasitet til å ta oppvekstsektoren på Nordmøre inn i fremtiden
- Utvikle samarbeid på tvers av kommuner innen oppvekstsektoren
- Tilby og utvikle arenaer for samskaping mellom ledere og andre interessenter
- Tilby lederutvikling i samarbeid med UH-sektoren
- Koordinere desentralisert kompetanseutvikling for oppvekstsektoren
- Samarbeide med eksterne parter

Barn og unges helsetjeneste

I 2021 startet Helse Møre og Romsdal samarbeidsprosjektet *Barn og unges helsetjeneste i Møre og Romsdal*, et samarbeid mellom de 26 kommunene i Møre og Romsdal og Psykisk helsevern for barn og unge i Helse Møre og Romsdal.

Det ble jobbet med en kartlegging opp mot forløp som Helse Fonna hadde utarbeidet for å se om «kart og terreng» stemte hos oss. Disse forløpene er blitt revidert blant annet etter innspill fra Møre og Romsdal og nye nasjonale føringer.

Målet er felles, å ha en sammenhengende tjeneste rundt barn og ungdom med psykiske helseutfordringer.

[Satsingen barn og unges helsetjeneste består av syv samhandlingsforløp](#) for de vanligste psykiske plagene hos barn og unge. Forløpene fungerer som et kart over tjenestene og skal gi brukere og fagpersoner bedre oversikt over ansvarsområder og roller.

4.1.4 Lokalt nivå

Aktuelle lokale dokumenter som er en del av grunnlaget for denne planen omfatter

- [Kommuneplanens samfunnsdel](#)
- [Oppvekstplan for Kristiansund kommune 2019-2027](#)
- [Kommunedelplan for kultur](#)
- [Oppvekstprofil](#)
- [Folkehelseprofil](#)
- Ung Data 2024
 - [Ungdomsskole](#)
 - [Barneskole](#)
 - [Videregående skole](#)
- [Kvalitetsmelding for Grunnskolen 2023/24](#)
- [Brukerundersøkelse barnehage 2025](#)

Vi skal styrke det samordna og virkningsfulle forebyggende arbeidet for barn- og unge, jamfør vedtak i bystyret sak og Handlingsprogram 2024-2027/8.

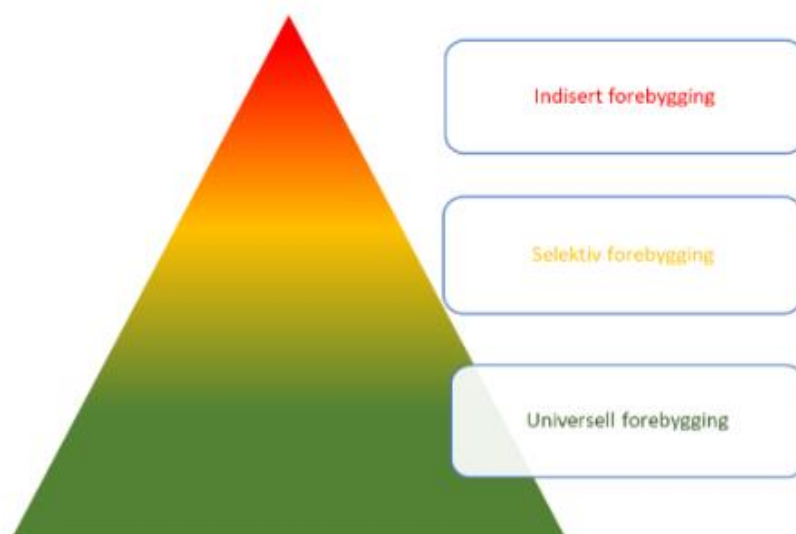
4.2 Hva er forebygging?

Forebygging rettet mot barn og unge handler først og fremst om å legge til rette for et godt og trygt oppvekstmiljø for alle. Dette handler om informasjons- og holdningsarbeid, samt konkret arbeid for å skape gode, trygge lokalsamfunn.

Tidlig forebyggende innsats kan settes inn på alle nivå. Kunnskap om risiko og beskyttelse er i stor grad en forutsetning for å kunne sette inn tiltak tidlig, før problemene utvikler seg.

4.2.1 Universell, selektert og indikert forebygging

Det skilles mellom tre nivåer i forebygging; universell, selektiv og indikert forebygging. Inndelingen viser hvilken målgruppe det enkelte tiltak er rettet mot, samt grad av risiko og kan gi en indikasjon på type tiltak barnet og dens familie kan ha nytte av. Det vil være glidende overganger mellom de ulike nivåene.



Universell forebygging omfatter innsats rettet mot hele befolkningsgrupper (for eksempel alle barn og unge) uten identifiserte individer eller grupper med forhøyet risiko. Helsestasjonsprogram, læringsmiljøarbeid i barnehage og skole, fritidsklubber, ferieaktiviteter, leksehjelp, frivillige organisasjoner med mer er eksempler på universell forebygging.

Selektert forebygging er tiltak rettet mot grupper med kjent og/eller forhøyet risiko for å utvikle problemer. Tiltakene skal motvirke negativ utvikling hos barn og unge og/eller deres foreldre. Dette kan være ulike program for barn og unge i risiko for å utvikle atferdsvansker.

Indikert forebygging er tiltak rettet mot individer med høy risiko eller klare tegn på problemer. Dette kan eksempelvis være individer som har symptomer på depresjon eller andre lidelser, men som ikke møter kriteriene for alvorlig diagnose. Tiltak rettet mot ungdom med begynnende rusproblemer eller tiltak rettet mot barn og unge med psykiske plager og lidelser er eksempler på indikert forebygging.

Behandling er tiltak som benyttes etter at diagnostisert sykdom eller klinisk høyt symptomnivå har oppstått. Et tiltak virker forebyggende dersom det over tid bidrar til å redusere antall nye sykdomstilfeller eller antall nye personer med klinisk høyt symptomnivå.

Kommunens forebyggende arbeid er viktig, på alle nivå. Som følge av ny barnevernlov er kommunens ansvarsområde tydeliggjort. Det er lovendringens intensjon at ansatte i kommunen vet om og hvordan de kan hjelpe familier hvor omsorgssvikt og atferdsvansker forekommer. Det er også ønskelig at hjelp og støtte er tilgjengelig på et tidlig tidspunkt.

4.2.2 Risiko- og beskyttelsesfaktorer

Kjennskap til både risiko- og beskyttelsesfaktorer er viktig for å kunne hjelpe familiene på et tidlig tidspunkt i barnets liv og tidlig i utviklingen av ulike vansker. Det er i barns første atten leveår de største endringene i livet forekommer, og endringene er av både fysisk, emosjonell, kognitiv og sosial art. Barnets utvikling er en sosial prosess, og familien er en av de viktigste sosiale kontekstene denne utviklingen foregår i.

Andre arenaer som barnehage, skole, fritidsaktiviteter og lokalmiljø er også viktige utviklingsarenaer for barn og unge. Derfor vil en rekke ulike betingelser/faktorer være av betydning når det skal jobbes forebyggende og tiltaksspesifikt med barn hvor det er risiko for utvikling av omsorgssvikt og atferdsvansker. Både individuelle faktorer (f.eks. genetiske disposisjon) og faktorer i de ulike miljøene vil være av betydning. Det er bred enighet om at enkelte risikofaktorer øker både risiko og sårbarhet hos det enkelte barn og dens familie. Samtidig vil beskyttelsesfaktorer kunne redusere og avhjelpe utvikling av vansker.

Risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer kan både være faktorer individuelt hos barnet (biologiske og psykologiske faktorer), men også i miljøene rundt barnet (for eksempel familie, nettverk og barnehage/skole).

4.2.2.1 Risikofaktorer

Risikofaktorer defineres som faktorer som øker risiko for utvikling av helseplager, sykdom eller død. En og samme risikofaktor kan ha sammenheng med flere ulike lidelser eller helseproblemer.

Noen sentrale risikofaktorer:

- Skadelige omsorgsformer (neglekt og alvorlig svikt)
- Alvorlige krenkelser (psykisk vold, fysisk vold, mishandling og seksuelle overgrep)
- Emosjonell utilgjengelighet/fjernhet hos foresatte
- Rusmiddelbruk hos foresatte
- Alvorlige former for psykiske lidelser hos foresatte
- Utviklingsvansker som ikke blir forstått og hjulpet
- Skadelig psykososialt miljø i barnehage/skole
- Levekårsutfordringer: Skadelige strukturelle betingelser (mangler i boforhold, relativ fattigdom, multistressende miljø)

4.2.2.2 Beskyttelsesfaktorer

Beskyttelsesfaktorer er faktorer som reduserer effekten av de belastningene et barn og den familie er utsatt for. Et eksempel på dette er at sosial støtte demper og reduserer virkningen av helseskadelige virkninger av belastninger (regjeringen.no).

Identifisering av risiko- og beskyttelsesfaktorer vil kunne være til god hjelp for ansatte når bekymring forekommer. Under følger en oversikt over aktuelle risiko- og beskyttelsesfaktorer.



Noen sentrale beskyttelsesfaktorer:

- Omsorgspersonene har god omsorgsutøvelse
- Omsorgspersonene er godt integrert i samfunnet og har jobb/utdanning, har god fungering og sosialt nettverk
- Barnet hjelpes til aldersadekvat eller bedre fungering på samtlige kompetanseområder (kognitiv/språk- atferd/moral- emosjonelt- sosialt og motorisk).
- Barnet tilpasser seg godt til barnehage og skole, innordner seg rutiner, godtar grensesetting, er sosialt inkludert og har gode skolefaglige prestasjoner
- Barnet hjelpes til å få venner/oppleve tilhørighet
- Fra 8 årsalder: Barnet har en hobby/fritidsaktivitet hvor det opplever mestring
- SLIK AT BARNET fra 10 – års alder: karakteriseres av optimisme, positivt selvbilde, lett å like, sosial av natur (Imenes & Kvello, 2023).